

KRAVE RJAVE PASME S STATUSOM BIKOVSKE MATERE V LETU 2008[§]

Betka Logar, Kmetijski inštitut Slovenije

Za leto 2008 je bilo v Sloveniji odbranih 143 bikovskih mater (BM) rjave (RJ) pasme, 131 za usmeritev v prirejo mleka (ML) in 12 za kombinirano usmeritev (ME). Na novo je bilo odbranih 46 bikovskih mater, ostale so imele status odbrane BM tudi že v letu 2007. Odbrane BM so iz 62 rej bikovskih mater, največ rej je na območju zavodov LJ** in NG (17), sledita zavoda CE (16) in NM (12).

Največ odbranih BM je potomk bika CHIME-ET (11), sledijo očetje VINEB z deset potomkami, BARAJ s sedem potomkami, ter SIMVITEL in AMARONE s po pet potomkami (tabela 1).

Tabela 1: Očetje, po katerih so odbrane vsaj tri bikovske matere (BM) za leto 2008

OČE	ŠTEVILO
CHIME-ET	11
VINEB	10
BARAJ	7
SIMVITEL	5
AMARONE	5
OSSIDO	4
PLAYBOY-ET	4
VINOS	3
STRES	3
POS	3
GRINGO	3

Lastnosti mlečnosti

Pri pregledu lastnosti mlečnosti so podani rezultati za vse odbrane BM s statusom odbrane BM v letu 2008 po usmeritvah in skupaj. Ločeno so prikazana povprečja vseh zaključenih standardnih laktacij (tabela 2) in povprečja v prvih standardnih laktacijah (tabela 3). V povprečju so dale BM rjave pasme, odbrane za leto 2008, v standardni laktaciji 7601 kg mleka s 4,19 % maščobe in 3,48 % beljakovin (tabela 2). Povprečna mlečnost BM odbranih za kombinirano rejo je za več kot 2600 kg nižja od mlečnosti BM odbranih za usmeritev v prirejo mleka.

[§] Vir podatkov: Centralna podatkovna zbirka Govedo, Kmetijski inštitut Slovenije, pregled pripravljen glede na stanje v registru BM dne 12.3.2008.

** Oznake, ki se uporabljajo za zavode, so pojasnjene v legendi tabele 2.

Tabela 2: Povprečja in standardne deviacije za lastnosti mlečnosti v standardni laktaciji pri bikovskih materah rjave pasme v letu 2008 po usmeritvah

USM	Zavod	N	Mleko (kg)	Maščoba (kg)	Maščoba (%)	Beljakovine (kg)	Beljakovine (%)
ML	CE	52	7919±961	341,0±52,1	4,31±0,41	278,7±29,3	3,53±0,16
ML	LJ	28	7986±779	331,6±33,9	4,17±0,40	277,3±31,1	3,47±0,18
ML	NG	32	7455±814	301,3±33,4	4,05±0,23	253,5±25,9	3,40±0,14
ML	NM	15	7866±923	326,9±34,2	4,17±0,21	279,4±34,7	3,55±0,12
ML	Skupaj	127	7811±898	327,3±44,8	4,19±0,36	272,1±31,2	3,49±0,16
ME	LJ	2	6132±151	268,0±14,1	4,38±0,35	212,0±9,9	3,46±0,08
ME	NG	7	5206±870	205,9±28,1	3,99±0,38	177,3±32,7	3,41±0,24
ME	NM	2	4153±722	181,5±54,4	4,34±0,56	134,0±25,5	3,23±0,05
ME	Skupaj	11	5183±949	212,7±40,4	4,12±0,41	175,7±36,4	3,38±0,21
Skupaj		138	7601±1148	318,2±54,1	4,19±0,37	264,4±41,0	3,48±0,17

USM - usmeritev

ML – usmeritev v prirejo mleka

ME – kombinirana usmeritev

Zavod - Območni zavod Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije

CE- Zavod Celje, LJ - Zavod Ljubljana, NG - Zavod Nova Gorica, NM - Zavod Novo mesto

N – število BM za katere so prikazani podatki

Tabela 3: Povprečja in standardne deviacije za lastnosti mlečnosti v prvi standardni laktaciji za krave rjave pasme s statusom bikovske matere v letu 2008 po usmeritvah

USM	Zavod	N	Mleko (kg)	Maščoba (kg)	Maščoba (%)	Beljakovine (kg)	Beljakovine (%)
ML	CE	52	7042±753	300,5±45,0	4,27±0,40	249,2±25,4	3,54±0,15
ML	LJ	27	7340±762	309,4±42,2	4,23±0,48	257,3±28,9	3,51±0,18
ML	NG	32	6893±822	285,3±32,5	4,15±0,32	235,8±24,9	3,43±0,17
ML	NM	14	7350±843	308,6±29,6	4,21±0,17	262,9±33,1	3,58±0,12
ML	Skupaj	125	7103±794	299,4±40,5	4,22±0,38	249,0±28,1	3,51±0,17
ME	LJ	2	4754±312	214,5±31,8	4,50±0,37	171,0±7,1	3,60±0,08
ME	NG	7	4639±881	185,1±22,2	4,04±0,41	156,6±29,1	3,38±0,14
ME	NM	2	4157±479	180,0±35,4	4,31±0,35	132,0±11,3	3,18±0,10
ME	Skupaj	11	4572±737	189,5±26,0	4,18±0,40	154,7±26,1	3,38±0,18
Skupaj		136	6898±1048	290,6±49,6	4,22±0,38	241,4±38,0	3,50±0,17

* - pomen oznak je enak kot v tabeli 2

Plemenske vrednosti^β

V tabeli 4 so prikazane plemenske vrednosti (PV) za lastnosti mlečnosti v standardni laktaciji. Razumljivo dosegajo BM odbrane za usmeritev v prirejo mleka precej višje napovedi PV. Povprečni IBM (indeks beljakovin in maščobe), v katerem imajo beljakovine štirikrat večjo težo kot maščobe, je v tej skupini BM 89,7.

Tabela 4: Povprečja plemenskih vrednosti za lastnosti mlečnosti za krave rjave pasme s statusom bikovske matere v letu 2008 po usmeritvah

USM	Zavod	N	Mleko (kg)	Maščoba (kg)	Maščoba (%)	Beljakovine (kg)	Beljakovine (%)	IBM
ML	CE	52	708±266	31,9±11,1	0,06±0,15	25,7±6,6	0,08±0,10	90,4±8,2
ML	LJ	28	790±198	33,7±8,3	0,04±0,17	25,5±6,1	0,02±0,07	90,8±6,8
ML	NG	32	657±158	28,7±8,7	0,05±0,14	23,5±5,6	0,06±0,09	88,1±7,6
ML	NM	15	800±323	32,5±14,3	0,02±0,15	25,7±9,0	0,03±0,10	88,8±8,9
ML	Skupaj	127	724±240	31,5±10,4	0,05±0,15	25,1±6,5	0,06±0,10	89,7±7,8
ME	LJ	2	55±211	3,2±11,8	0,05±0,11	2,6±5,9	0,08±0,03	55,5±10,4
ME	NG	7	-120±175	-2,2±4,9	0,03±0,12	,0±7,9	0,08±0,17	50,9±11,4
ME	NM	2	-82±212	4,0±12,2	0,14±0,15	-2,0±4,9	-0,03±0,02	49,7±9,2
ME	Skupaj	11	-81±179	-,1±7,2	0,06±0,12	,1±6,7	0,06±0,14	51,5±10,0
Skupaj		138	660±321	29,0±13,3	0,05±0,15	23,1±9,4	0,06±0,10	86,7±13,1

IBM - indeks beljakovin in maščobe

* - pomen ostalih oznak je enak kot v tabeli 2

Telesne mere

V tabeli 5 so prikazana povprečja telesnih mer za krave rjave pasme s statusom BM v letu 2008 po usmeritvah, zavodih in skupaj. Telesne mere višina vihra (VV), višina križa (VK), dolžina telesa (DT) in obseg prsi (OP) se izmeri ob odbiri BM. Običajno merjenje izvaja strokovni tajnik ali pa selekcionista območnega zavoda.

Tabela 5: Povprečja telesnih mer (VV - višina vihra, VK - višina križa, DT - dolžina telesa, OP - obseg prsi) pri bikovskih materah rjave pasme odbranih za leto 2008 po usmeritvah

USM	Zavod	N(VV)	VV (cm)	N(VK)	VK (cm)	N(DT)	DT (cm)	N(OP)	OP (cm)
ML	CE	29	140,3±2,5	28	143,2±3,3	11	143,8±4,0	29	200,9±7,3
ML	LJ	28	142,1±3,8	28	145,2±3,5	28	143,4±4,6	28	201,4±6,0
ML	NG	29	140,1±2,9	25	143,8±3,2	25	143,0±4,3	29	198,0±6,7
ML	Skupaj	95	140,7±3,1	89	143,8±3,4	64	143,3±4,3	94	200,4±6,7
ME	LJ	2	137,0±2,8	2	140,5±3,5	2	140,0±7,1	2	209,0±8,5
ME	NG	4	138,5±2,9	4	143,5±0,6	4	142,5±3,1	4	200,0±6,6
ME	Skupaj	6	138,0±2,7	6	142,5±2,3	6	141,7±4,2	6	203,0±07,9
Skupaj		101	140,6±3,1	95	143,7±3,3	70	143,2±4,3	100	200,6±6,8

N – število BM pri katerih je bila izmerjena posamezna lastnost

* - pomen ostalih oznak je enak kot v tabeli 2

Telesne ocene

Vse štiri telesne ocene (tabela 6), torej okvir (OK), omišičenost (OM), oblika (OB) in vime (VI), so bile ocenjene le na zavodih Ljubljana in Nova Gorica. Povprečne telesne ocene za BM v letu 2008 v Sloveniji so 6,8 za okvir, 5,2 za omišičenost, 6,8 za oblike in 6,7 za vime.

Tabela 6: Povprečja telesnih ocen (OK - okvir, OM - omišičenost, OB - oblika, VI - vime) bikovskih mater rjave pasme odbranih za leto 2008 po usmeritvah

USM	Zavod	N (OK)	OK	N (OM)	OM	N (OB)	OB	N (VI)	VI
ML	3			7	4,9±0,4	7	7,0±0,8	7	7,0±0,8
ML	5	2	7,5±0,7	29	5,3±0,6	29	6,8±0,6	29	6,7±0,6
ML	6	4	6,5±0,6	30	4,9±0,7	30	6,8±0,6	30	6,8±0,7
ML	7			10	5,0±0,5	10	6,9±0,3	10	6,6±0,5
ML	Skupaj	6	6,8±0,8	76	5,1±0,7	76	6,8±0,6	76	6,7±0,6
ME	5	1	6,0±0,0	2	7,0±0,0	2	6,0±0,0	2	5,0±0,0
ME	6	1	7,0±0,0	4	6,3±0,5	4	6,8±0,5	4	6,3±0,5
ME	Skupaj	2	6,5±0,7	6	6,5±0,5	6	6,5±0,5	6	5,8±0,8
	Skupaj	8	6,8±0,7	82	5,2±0,7	82	6,8±0,6	82	6,7±0,7

* - pomen ostalih oznak je enak kot v tabeli 2